

**ДИРЕКТИВА 2003/55/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
И НА СЪВЕТА**

от 26 юни 2003 година

**относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ
и отменяне на Директива 98/30/ЕО**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 47, параграф 2, член 55 и член 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията¹,

като взеха предвид становището на Икономическия и социален комитет²,

след консултации с Комитета на регионите,

в съответствие с процедурата, определена в член 251 на Договора³,

като имат предвид, че:

(1) Директива 98/30/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ⁴ е допринесла значително за създаването на вътрешен пазар на газ.

(2) Опитът при прилагането на тази директива демонстрира ползите, които може да са в резултат от вътрешния пазар на газ, по отношение на повишаване на ефективността, намаляване на цената, по-високи стандарти на обслужване и повишена конкуренция. Но остават и важни недостатъци и възможности за подобряване на функционирането на пазара, най-вече необходимостта от конкретни разпоредби за осигуряването на равностойни условия и за намаляване на рисковете от господство на пазара и враждебно поведение, осигуряване на недискриминационни тарифи за пренос и разпределение, чрез достъп до мрежата въз основа на тарифи, публикувани преди влизането им в сила, и гарантиране, че правата на малките и уязвими клиенти са защитени.

(3) На срещата в Лисабон на 23 и 24 март 2000 г. Европейският съвет призова да се предприемат спешни мерки, за да се завършат вътрешните пазари както в електроенергийния, така и в газовия сектор, и да се ускори либерализацията в тези сектори с оглед постигането на напълно работещ вътрешен пазар. Европейският парламент, в Резолюцията си от 6 юли 2000 г. относно втория доклад на Комисията за

¹ ОВ С 240 Е, 28.8.2001 г., стр. 60 и ОВ С 227 Е, 24.9.2002 г., стр. 393.

² ОВ С 36, 8.2.2002 г., стр. 10.

³ Становище на Европейския парламент от 13 март 2002 г. (ОВ С 47 Е, 27.2.2003 г., стр. 367), Обща позиция на Съвета от 3 февруари 2003 г. (ОВ С 50 Е, 4.3.2003 г., стр. 36) и Решение на Европейския парламент от 4 юни 2003 г. (все още не публикувано в Официален вестник).

⁴ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 1.

състоянието на либерализацията на енергийните пазари, изиска от Комисията да приеме подробен план за постигането на точно определени цели с оглед на постепенното, но пълно либерализиране на енергийния пазар.

(4) Свободите, които Договорът гарантира на европейските граждани – свободно движение на стоки, свобода за предоставяне на услуги и свобода на установяване – са възможни само в напълно отворен пазар, който дава възможност на всички потребители свободно да избират доставчиците си и на всички доставчици свободно да доставят на клиентите си.

(5) С оглед на очакваното повишение в зависимостта при консумацията на природен газ, следва да се обмислят инициативи и мерки за насърчаването на взаимни договорености за достъп до мрежи на трети страни и интегриране на пазара.

(6) Основните пречки за постигането на напълно действащ и конкурентен вътрешен пазар са свързани, измежду други проблеми, с проблеми на достъпа до мрежата, достъпа до хранилища, тарифирането, съвместната експлоатация на системи и различните степени на отвореност на пазара между държавите-членки.

(7) За да действа конкуренцията, достъпът до мрежите следва да бъде не-дискриминационен, прозрачен и със справедливо определяне на цената.

(8) От първостепенно значение за завършването на вътрешния газов пазар е не-дискриминационният достъп до мрежата на системните оператори за пренос и разпределение. Операторът на система за пренос или разпределение може да се състои от едно или повече предприятия.

(9) Когато газово предприятие извършва дейности по пренос, разпределение, съхранение или втечен природен газ (LNG) и е отделено по отношение на юридическата си форма от предприятията, които извършват дейности по добив и/или доставки, определените системни оператори може да бъдат същото предприятие, което е собственик на инфраструктурата.

(10) За да се осигури ефективен и недискриминационен достъп до мрежата е целесъобразно преносната и разпределителните системи да се експлоатират чрез юридически отделени единици когато съществуват вертикално интегрирани предприятия. Комисията следва да оцени мерки с еквивалентен ефект, разработени от държавите-членки за постигане целта на това изискване, и когато е целесъобразно, да представи предложения за поправки в настоящата директива.

Също така е целесъобразно операторите на преносни и разпределителни системи да имат ефикасни права за взимане на решения по отношение на активите за поддръжка и експлоатация и развитие на мрежите, когато въпросните активи са собственост на и се експлоатират от вертикално интегрирани предприятия.

Важно е, обаче, да се направи разграничение между такова юридическо разделяне и разделяне на собствеността. Юридическото разделяне не предполага смяна на собствеността върху активите и нищо не пречи в цялото вертикално интегрирано предприятие да се прилагат сходни или еднакви условия на работа. Следва, обаче, да се осигури не-дискриминационен процес за взимане на решения посредством

организационни мерки по отношение на независимостта на отговорните за вземането на решения.

(11) За да се избегне налагането на непропорционална финансова и административна тежест на малките разпределителни дружества, където е необходимо, държавите-членки следва да могат да освободят тези дружества от изискванията за юридическо отделяне на разпределението.

(12) За да се улесни сключването на договори от предприятия за газ, установени в една държава-членка, за доставката на газ на привилегировани клиенти в друга държава-членка, държавите-членки и, когато е целесъобразно, националните регулаторни власти следва да работят в посока по-хомогенни условия и една и съща степен на привилегированост за целия вътрешен пазар.

(13) Наличието на ефективно регулиране, осъществявано от един или повече национални регулаторни органи, е важен фактор за гарантирането на недискриминационен достъп до мрежата. Държавите-членки определят функциите, компетенциите и административните правомощия на регулаторните власти. Важно е регулаторните власти във всички държави-членки да имат един и същи минимален набор от компетенции. Тези власти следва да имат компетентност да фиксират или одобряват тарифите, или поне, методологиите за изчисляването на тарифите за пренос и разпределение, и тарифите за достъп до съоръженията за втечен природен газ (LNG). За да се избегнат несигурността и скъпо струващите и отнемачи много време спорове, тези тарифи следва да бъдат публикувани преди влизането им в сила.

(14) Комисията е разкрила намерението си да образува Европейска регулаторна група за електроенергия и газ, която ще представлява подходящ съвещателен механизъм за поощряване на сътрудничеството и координация на националните регулаторни органи, с цел подпомагане развитието на вътрешния пазар за електроенергия и газ и допринасяне за последователното прилагане във всички държави-членки на разпоредбите, изложени в настоящата директива и Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия⁵ и в Регламент (ЕО) № 1228/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. за условията за достъп до мрежата за трансгранични обмени на електроенергия⁶.

(15) С цел да се осигури ефективен пазарен достъп за всички играчи на пазара, включително нови участници, са нужни недискриминационни и отразяващи разходите балансиращи механизми. Веднага щом пазарът на газ стане достатъчно ликвиден, това следва да се постигне чрез създаването на прозрачни пазарно-основани механизми за доставянето и закупуването на газ, който е необходим в рамката на изискванията за балансиране. При липсата на такъв ликвиден пазар, националните регулаторни власти следва да играят активна роля за гарантирането на недискриминационни и отразяващи разходите тарифи за балансиране. Същевременно следва да се осигурят подходящи стимули, за да се балансира влизащият и излизащият газ и да не се поставя в опасност системата.

⁵ Вж. стр. 37 от настоящия брой на Официален вестник

⁶ Вж. стр. 1 от настоящия брой на Официален вестник

(16) Националните регулаторни власти следва да могат да фиксират или одобряват тарифи, или методологиите за изчисляването на тарифите, на базата на предложение от оператора на преносната система или оператора/операторите на разпределителната/разпределителните система/системи или оператора на системата за LNG, или на базата на предложение, съгласувано между тези оператор(и) и потребителите на мрежата. При извършването на тези задачи, националните регулаторни власти следва да гарантират, че тарифите за пренос и разпределение са недискриминационни и отразяват разходите, и следва да вземат предвид дългосрочните, маргинални, избегнати разходи на мрежата от мерки за управление на потреблението.

(17) Ползите от вътрешния пазар следва да бъдат на разположение на цялата индустрия и търговия в Общността, включително на малките и средни предприятия, и на всички граждани на Общността възможно най-бързо, с цел да се постигне справедливост, конкуренция, и непряко, за създаването на работни места в резултат от повишаването на ефективността, от което ще се ползват предприятията.

(18) Клиентите на газ следва свободно да могат да избират доставчика си. Въпреки това следва да се приеме подход за извършване на работата на фази, за да се завърши вътрешният пазар на газ, заедно с определен краен срок, за да може индустрията да се приспособи и да се гарантират адекватни мерки и системи, които да защитават интересите на клиентите и да им гарантират реално и ефективно право да избират доставчик.

(19) Прогресивното отваряне на пазарите към пълна конкуренция следва възможно най-скоро да премахне разликите между държавите-членки. Следва да бъдат осигурени прозрачността и сигурността при прилагането на настоящата директива.

(20) Директива 98/30/ЕО спомага за достъп до хранилища като част от газовата система. В светлината на опита, получен при осъществяването на вътрешния пазар, следва да се вземат допълнителни мерки за изясняване на разпоредбите за достъп до хранилища и спомагателни услуги.

(21) Съоръженията за съхранение са важни инструменти, сред другите неща за осъществяване на задължения към обществото като сигурност на доставките. Това не следва да води до изкривяване на конкуренцията или дискриминация при достъпа до хранилища.

(22) Следва да се вземат допълнителни мерки, за да се осигурят прозрачни и недискриминационни тарифи за достъп до транспортиране. Тези тарифи следва да бъдат приложими за всички потребители на системата без дискриминация. Когато съоръжение за съхранение, временно хранилище или спомагателна услуга се експлоатира в достатъчно конкурентен пазар, може да бъде позволен достъп на базата на прозрачни и недискриминационни основания на пазара механизми.

(23) В интерес на сигурността на доставките, следва да се осъществява мониторинг на баланса между търсене и предлагане в отделните държави-членки, а мониторингът да бъде последван от доклад за ситуацията на ниво Общност, като се вземе предвид капацитетът на взаимовръзките между областите. Такъв мониторинг следва да се извършва достатъчно рано, за да могат да се вземат подходящи мерки ако е направен

компромис със сигурността на доставките. Изграждането и поддръжката на необходимата инфраструктура на мрежата, включително капацитетът на взаимовръзките, следва да допринесе за гарантирането на стабилно предлагане на газ.

(24) Държавите-членки следва да гарантират, че като се взимат под внимание необходимите изисквания за качеството, биогазът и газът от биомаса или други видове газ ще получат недискриминационен достъп до газовата система, при положение че този достъп е съвместим със съответните технически правила и стандарти за безопасност. Тези правила и стандарти следва да гарантират, че тези газове могат от техническа гледна точка и от гледна точка на безопасността да бъдат вкарани в и транспортирани през системата за природен газ и следва също така да покриват химическите характеристики на тези газове.

(25) Дългосрочните договори ще продължат да бъдат важна част от доставките на газ в държавите-членки и следва да се запазят като възможност за газоснабдителните предприятия, доколкото те не подкопават целите на настоящата директива и са в съответствие с Договора, включително правилата за конкуренция. Следователно е необходимо те да бъдат взети под внимание при планирането на капацитета за доставка и транспортиране на газовите предприятия.

(26) За да се осигури поддържането на високи стандарти на обществено обслужване в Общността, всички мерки, взети от държавите-членки за постигането на целите на настоящата Директива, следва редовно да бъдат докладвани на Комисията. Комисията следва редовно да публикува доклад, който анализира мерките, които се вземат на национално ниво за постигането на целите на общественото обслужване и сравнява тяхната ефективност, с оглед даването на препоръки за мерки, които да се вземат на национално ниво за постигането на високи стандарти на обществено обслужване.

Държавите-членки следва да гарантират, че клиентите, свързани към газовата система, са информирани за правата си да получават природен газ с определено качество на разумни цени. Взетите мерки от държавите-членки за защита на крайните клиенти може да се различават за домакинствата и малките и средни предприятия.

(27) Зачитането на изискванията за обществени услуги е фундаментално изискване на настоящата директива и е важно в нея да бъдат определени общи минимални изисквания, които да се зачитат от всички държави-членки и които взимат под внимание целите на защитата на потребителите, сигурността на доставките, защитата на околната среда и еднаквите равнища на конкуренцията във всички държави-членки. Важно е изискванията за обществени услуги да може да бъдат интерпретирани на национална основа, вземайки под внимание националните обстоятелства и предмет на съблюдаването на законодателството на Общността.

(28) Изпълнените мерки от държавите-членки за постигане на целите на социална и икономическа съгласуваност може да включват, в частност, осигуряването на адекватни икономически стимули, като се използват, където е целесъобразно, всички съществуващи национални и Общностни инструменти. Тези инструменти може да включват механизми на отговорност за гарантиране на необходимите инвестиции.

(29) До степеня, до която мерките, взети от държавите-членки за изпълнение на задълженията към обществото, представляват държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 на Договора, има задължение съгласно член 88, параграф 3 на Договора за тях да се уведомява Комисията.

(30) Тъй като целта на предложените действия, и по-точно създаването на напълно работещ вътрешен пазар на природен газ, в който преобладава честната конкуренция, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и затова поради обхвата и ефектите на действията, може да бъде по-добре постигната от Общността, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност и пропорционалност, изложен в член 5 на Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, изложен в този член, настоящата Директива не надхвърля нужното за постигането на тази цел.

(31) В светлината на опита, получен при действието на Директива 91/296/ЕИО на Съвета от 31 май 1991 г. относно транзита на природен газ през мрежи⁷, е нужно да се вземат мерки за осигуряването на еднородни и недискриминационни режими на достъп за пренос, включително трансгранични потоци газ между държавите-членки. За да се осигури еднородност при третирането на достъпа до газовите мрежи, също така в случаи на транзит, тази директива следва да бъде отменена, без да се прекъсват договорите, сключени по силата на споменатата директива. Отмяната на Директива 91/296/ЕИО не следва да попречи на сключването на дългосрочни договори в бъдеще.

(32) Поради обхвата на поправките към Директива 98/30/ЕО, е желателно, за постигане на яснота и рационалност, въпросните клаузи да бъдат дадени в преработена форма.

(33) Настоящата директива уважава основните права и съблюдава принципите, признати в Хартата за основните права на Европейския съюз.

(34) Необходимите мерки за изпълнение на настоящата директива следва да бъдат приети в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г., в което са изложени процедурите за упражняване на правомощията за изпълнение, дадени на Комисията⁸.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБХВАТ И ДЕФИНИЦИИ

Член 1

Обхват

1. Настоящата директива установява общи правила за преноса, разпределението, доставката и съхранението на природен газ. Тя излага правилата за организацията

⁷ ОВ L 147, 12.6.1991 г., стр. 37. Директива последно изменена с Директива 95/49/ЕО на Комисията (ОВ L 233, 30.9.1995 г., стр. 86).

⁸ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

и функционирането на сектор природен газ, достъпа до пазара, критериите и процедурите, които са приложими за даването на разрешения за пренос, разпределение, доставка и съхранение на природен газ и експлоатацията на системи.

2. Правилата, установени от настоящата директива за природния газ, включително втечнения природен газ (LNG), важат също за биогаз и газ от биомаса или други видове газ, доколкото тези видове газ могат от техническа гледна точка и от гледна точка на безопасността да бъдат вкарани в и транспортирани през системата за природен газ.

Член 2

Дефиниции

За целите на настоящата директива:

1. „предприятие за природен газ” означава всяко физическо или юридическо лице, което извършва поне една от следните дейности: добив, пренос, разпределение, доставка, закупуване или съхранение на природен газ, включително LNG, и което отговаря за търговските, техническите и/или ремонтните задачи, свързани с тези дейности, но понятието не включва крайни клиенти;
2. „добивна тръбопроводна мрежа” означава тръбопровод или мрежа от тръбопроводи, които се експлоатират и/или са изградени като част от проект за добив на нефт или газ, или се използват за транспортирането на газ от един или няколко такива проекта до инсталация за преработка или терминал или краен крайбрежен терминал;
3. „пренос” означава транспортирането на природен газ по мрежа от газопроводи с високо налягане, различна от добивна тръбопроводна мрежа, с оглед на доставянето му до клиенти, но без да се включва доставката;
4. „оператор на преносната система” означава физическо или юридическо лице, което извършва дейност по преноса и отговаря за експлоатацията, осигурява поддръжката и, ако е необходимо, развива преносната система в даден район, и там, където е приложимо, взаимовръзките с другите системи, и гарантира дългосрочната способност на системата да посреща разумните потребности за преноса на газ;
5. „разпределение” означава транспортирането на природен газ по местни или регионални мрежи от тръбопроводи с оглед доставянето до клиентите, но без да се включва доставката;
6. „оператор на разпределителната система” означава физическо или юридическо лице, което извършва дейност по разпределението, и отговаря за експлоатацията, осигурява поддръжката и, ако е необходимо, развива разпределителната система в даден район, и там, където е приложимо, взаимовръзките с другите системи, и гарантира дългосрочната способност на системата да посреща разумните потребности за разпределението на газ;

7. „доставка” означава продажбата, включително препродажбата на природен газ, включително LNG, на клиенти;
8. „предприятие за доставка” означава всяко физическо или юридическо лице, което извършва дейност по доставка;
9. „хранилище” означава съоръжение, което се използва за съхранение на природен газ и е собственост и/или се експлоатира от предприятие за природен газ, включително частта от съоръженията за LNG, която се използва за съхранение, но с изключение на частта, която се използва за добивни операции, и с изключение на съоръженията, резервирани изключително за операторите на преносни системи при осъществяване на дейността им;
10. „оператор на система за съхранение” означава физическо или юридическо лице, което извършва дейност по съхранението и отговаря за експлоатацията на съоръжението за съхранение;
11. „съоръжение за LNG” означава терминал, който се използва за втечняването на природен газ, или за внасянето, разтоварването и регазификацията на LNG, и включва спомагателни услуги и временно хранилище, необходими за процеса на регазификация и последващата доставка към преносната система, но не включва частите от терминалите за LNG, които се използват за съхранение;
12. „оператор на система за LNG” означава физическо или юридическо лице, което извършва дейност по втечняването на природния газ, или вноса, разтоварването, и регазификацията на LNG, и отговаря за експлоатацията на съоръжението за LNG;
13. „система” означава всякакви преносни мрежи, разпределителни мрежи, съоръжения за LNG и/или хранилища, които са собственост на и/или се експлоатират от предприятие за природен газ, включително временно хранилище и неговите съоръжения, които предлагат спомагателни услуги и тези на свързаните предприятия, които са необходими за предоставянето на достъп до преноса, разпределението и LNG;
14. „спомагателни услуги” са всички услуги, необходими за достъпа до и експлоатацията на преносната и/или разпределителната мрежа и/или съоръженията за LNG, и/или хранилищата, включително балансиране на товара и смесване, но с изключение на съоръженията, резервирани изключително за операторите на преносни системи при осъществяване на дейността им;
15. „временно хранилище” означава съхранението на газ посредством компресиране в газови преносни и разпределителни системи, но с изключение на съоръженията, резервирани за операторите на преносни системи при осъществяване на дейността им;
16. „взаимосвързана система” означава съвкупност от системи, които са свързани помежду си;

17. „междусистемна връзка” означава преносен тръбопровод, който пресича или се разпростира върху границата между две държави-членки с единствената цел да свърже националните преносни системи на тези държави-членки;
18. „пряка връзка” означава тръбопровод за природен газ като допълнение към взаимосвързаната система;
19. „интегрирано предприятие за природен газ” означава вертикално или хоризонтално интегрирано предприятие;
20. „вертикално интегрирано предприятие” означава предприятие за природен газ или група от предприятия, чиито взаимни отношения са определени в член 3, параграф 3 на Регламент (ЕИО) № 4064/89 на Съвета от 21 декември 1989 г. върху контрола на концентрациите между предприятия⁹ и когато предприятието/групата извършва поне една от дейностите пренос, разпределение, LNG или съхранение, и поне една от дейностите добив или доставка на природен газ;
21. „хоризонтално интегрирано предприятие” е предприятие, което извършва поне една от следните дейности – добив, пренос, разпределение, доставка или съхранение на природен газ, както и друга не-газова дейност;
22. „свързани предприятия” означава филиали на предприятие, според значението на член 41 от Седмата Директива 83/349/ЕИО на Съвета от 13 юни 1983 г., базирана върху член 44, параграф 2,ж)* на Договора върху консолидираните сметки¹⁰, и/или асоциирани предприятия, според значението на член 33, параграф 1 от същата директива, и/или предприятия, които принадлежат на едни и същи акционери;
23. „потребител на системата” означава всяко физическо или юридическо лице, което доставя, или на което се доставя газ по системата;
24. „клиенти” са търговците на едро и крайните клиенти на природен газ и предприятията за природен газ, които закупуват природен газ;
25. „клиенти за битови нужди” означава клиенти, които закупуват природен газ за потребление в дома си;
26. „клиенти за не-битови нужди” означава клиенти, които закупуват природен газ, който не е за нуждите на дома им;
27. „крайни клиенти” означава клиенти, които закупуват природен газ за собствени нужди;

⁹ ОВ L 395, 30.12.1989 г., стр. 1. Регламент последно изменен с Регламент (ЕО) № 1310/97 (ОВ L 180, 9.7.1997 г., стр. 1).

* Наименованието на Директива 83/349/ЕЕС е осъвременено, като е взето под внимание преномерацията на членовете на Договора, образуващ Европейската общност, в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; оригиналното позоваване е на член 54, параграф 3, ж).

¹⁰ ОВ L 193, 18.7.1983 г., стр. 1. Директива последно изменена с Директива 2001/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 283, 27.10.2001 г., стр. 28).

28. „привилегировани клиенти” означава клиенти, които са свободни да закупят природен газ от доставчик по свой избор, според значението на член 23 от настоящата Директива;
29. „клиенти на едро” са всички физически или юридически лица, различни от операторите на преносни и разпределителни системи, които закупуват природен газ с цел препродажба вътре или вън от системата, където се намират;
30. „дългосрочно планиране” означава планирането на капацитетите за доставка и транспортиране на предприятия за природен газ в дългосрочен план, с оглед на посрещането на търсенето на природен газ в системата, разнообразяването на източниците и осигуряването на доставки за клиентите;
31. „възникващ пазар” означава държава-членка, в която първата търговска доставка от първия дългосрочен договор за природен газ е направена преди не повече от 10 години;
32. „сигурност” означава сигурност на доставките на природен газ, както и техническа безопасност;
33. „нова инфраструктура” означава инфраструктура, която не е завършена преди влизането в сила на настоящата директива.

ГЛАВА II

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА СЕКТОРА

Член 3

Задължения към обществото и защита на потребителите

1. Държавите-членки са длъжни да гарантират, на базата на организацията на институциите им и като се зачита принципът на субсидиарност, че без да се нарушава параграф 2, предприятията за природен газ работят в съответствие с принципите на настоящата директива, с оглед на постигането на конкурентен, сигурен и екологически устойчив пазар на природен газ, и няма да дискриминират тези предприятия по отношение на техните права или задължения.
2. Като се вземат предвид съответните клаузи на Договора, и най-вече член 86 от него, държавите-членки могат да налагат на предприятията за природен газ, за общите икономически интереси, задължения към обществото, които могат да бъдат свързани със сигурността, включително сигурност на доставките, редовност, качество и цена на доставките и защита на околната среда, включително енергийна ефективност и опазване на климата. Тези задължения следва да бъдат ясно дефинирани, прозрачни, не-дискриминационни, проверими и да гарантират еднакъв достъп за газовите дружества в ЕС до националните потребители. Във връзка със сигурността на доставките, енергийната ефективност / управлението на потреблението, и за да се изпълнят целите, свързани с околната среда, както е упоменато в настоящия параграф, държавите-членки могат да

въведат дългосрочно планиране, като вземат предвид възможността трети страни да търсят достъп до системата.

3. Държавите-членки ще вземат нужните мерки да защитят крайните клиенти и да осигурят високи нива на защита на клиентите, като в частност ще осигурят наличието на адекватни защитни мерки за защита на уязвимите клиенти, включително подходящи мерки да им се помогне да избегнат изключване. В този контекст те могат да вземат необходимите мерки, за да защитят клиентите в отдалечените райони, които са свързани към газовата система. Държавите-членки може да определят доставчик от последна инстанция за потребителите, свързани към газовата мрежа. Те са длъжни да осигурят високи нива на защита на клиентите, особено що се отнася до прозрачността на общите условия на договорите, общата информация и механизмите за разрешаване на спорове. Държавите-членки са длъжни да гарантират, че привилегированите клиенти могат на практика да преминат към нов доставчик. По отношение поне на домакинствата, тези мерки следва да включват изложените в приложение А.
4. Държавите-членки следва да вземат нужните мерки, за да постигнат целите на социална и икономическа съгласуваност, защита на околната среда, които могат да включват средства за борба с промените в климата и сигурност на доставките. Тези мерки могат да включват по-специално осигуряване на подходящи икономически стимули, като се използват там, където е необходимо, всички налични средства на държавата и Общността, за поддръжката и изграждането на необходимата мрежова инфраструктура, включително капацитет за осъществяване на взаимни връзки.
5. Държавите-членки могат да решат да не приложат разпоредбите на член 4 за разпределението, доколкото тяхното приложение може да попречи, законово или на практика, на изпълняването на задълженията, наложени на предприятия за природен газ, в общия икономически интерес и доколкото развитието на търговията няма да бъде повлияно до такава степен, че да навреди на интересите на Общността. Интересите на Общността включват, между другото, конкуренция при привилегированите клиенти в съответствие с настоящата директива и член 86 от Договора.
6. След прилагането на настоящата директива, държавите-членки са длъжни да уведомят Комисията за всички мерки, които са предприели за изпълнението на задълженията към обществото, включително защита на потребителите и на околната среда, и техния възможен ефект върху националната и международната конкуренция, независимо дали тези мерки изискват дерогация от разпоредбите на настоящата директива или не. Те са длъжни впоследствие да информират Комисията на всеки две години за всякакви промени в тези мерки, независимо дали те изискват дерогация от настоящата директива или не.

Член 4

Процедура за оправомощаване

1. При обстоятелства, когато е нужно оторизиране (например лицензия, разрешително, концесия, съгласие или одобрение) за изграждането или

експлоатацията на съоръженията за природен газ, държавите-членки или всякакви компетентни органи, определени от тях, разрешават изграждането и/или експлоатацията на такива съоръжения, тръбопроводи и свързаното оборудване на тяхната територия, в съответствие с параграфи 2 до 4. Държавите-членки или компетентните органи, определени от тях, могат също така да дадат разрешение на същата основа за доставката на природен газ и за клиенти на едро.

2. Когато държавите-членки имат система за разрешаване, те изработват обективни и недискриминационни критерии, които да се спазват от предприятие, искащо разрешение за изграждането и/или експлоатацията на съоръжения за природен газ, или искащо разрешение за снабдяване с природен газ. Недискриминационните критерии и процедури за предоставяне на оправомощаване се публикуват.
3. Държавите-членки гарантират, че причините за всеки отказ за оторизация са обективни и недискриминационни и се излагат на кандидата. Причините за такива откази се изпращат на Комисията за информация. Държавите-членки установяват процедура, даваща възможност на кандидата да обжалва такива откази.
4. За развитието на нови области на снабдяване и обща ефективна експлоатация, без нарушаване на член 24, държавите-членки могат да откажат да дадат допълнителна оторизация за построяване и експлоатация на разпределителни тръбопроводни системи в някоя област, ако такива тръбопроводни системи вече са построени или се предлага да се построят в тази област и ако съществуващият или предлаганият капацитет не е запълнен.

Член 5

Наблюдение на сигурността на доставките

Държавите-членки са длъжни да осигурят наблюдение по въпросите на сигурността на доставките. Когато държавите-членки сметнат за целесъобразно, те може да възложат тази задача на регулаторните власти, упоменати в член 25, параграф 1. По-точно, това наблюдение следва да покрива баланса между търсенето и предлагането на националния пазар, нивото на очакваното потребление в бъдеще и наличните доставки, предвидените допълнителни капацитети, които са в процес на планиране или строеж, и качеството и нивото на поддръжка на мрежите, както и мерки за покриване на върховото потребление или за действие в случай на дефицит на един или повече доставчици. Компетентните власти следва да публикуват в срок най-късно до 31 юли всяка година доклад, който посочва данните, които са извлечени от наблюдението на тези въпроси, както и мерките, които се предприемат или предвиждат за справянето с проблемите, и своевременно да изпратят този доклад на Комисията.

Член 6

Технически правила

Държавите-членки следва да осигурят дефинирането на критерии за техническа безопасност и разработването и публикуването на технически правила, които определят минималните технически изисквания за проектиране и експлоатация за свързването

към системата на съоръжения за LNG, хранилища, други преносни или разпределителни системи и преки връзки. Тези технически правила следва да осигурят съвместната работа на системите и да бъдат обективни и недискриминационни. Те следва да бъдат докладвани на Комисията съгласно член 8 на Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г., определяща процедура за осигуряването на информация в областта на техническите стандарти и норми и правила за услуги на Информационното общество¹¹.

ГЛАВА III

ПРЕНОС, СЪХРАНЕНИЕ И LNG

Член 7

Определяне на системни оператори

Държавите-членки следва да определят или да изискват от предприятията за природен газ, които притежават съоръжения за пренос, съхранение или LNG, да определят, за срок, който се определя от държавите-членки, съобразявайки се с ефективността и икономическия баланс, един или повече системни оператори. Държавите-членки следва да вземат нужните мерки, за да гарантират, че операторите на преносни мрежи, хранилища и съоръжения за LNG действат съгласно членове 8 до 10.

Член 8

Задачи на системните оператори

1. Всеки оператор на система за пренос, съхранение и/или LNG следва:
 - а) да експлоатира, поддържа и развива в пазарни условия сигурни, надеждни и ефективни съоръжения за пренос, съхранение и/или LNG, като пази околната среда;
 - б) да се въздържа от дискриминация между потребители на системата или групи потребители на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия;
 - в) да предоставя на операторите на други преносни системи, операторите на други системи за съхранение, операторите на други системи за LNG, и/или операторите на други системи за разпределение достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортът и съхранението на природен газ стават по начин, съвместим със сигурната и ефективна работа на взаимосвързаната система;
 - г) да осигурява на потребителите на системата информацията, която им е необходима за ефективен достъп до системата.
2. Правилата, приети от операторите на преносни системи за балансиране на газопреносната система, следва да бъдат обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за таксуване на системните

¹¹ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 37. Директива, изменена с Директива 98/48/ЕО (ОВ L 217, 5.8.1998 г., стр. 18).

потребители на техните мрежи за енергиен дисбаланс. Условието, включително правилата и тарифите, за осигуряването на такива услуги от операторите на преносни системи следва да бъдат постановени съобразно методология, която е съвместима с член 25, параграф 2 по не-дискриминационен и отразяващ разходите начин, както и да бъдат публикувани.

3. Държавите-членки могат да изискват от операторите на преносни системи да се съобразяват с минимални стандарти за поддръжката и развитието на преносната система, включително капацитети за създаване на взаимни връзки.
4. Операторите на преносни системи следва да закупуват енергията, която използват за осъществяване на дейността си, по прозрачни, не-дискриминационни и основани на пазара процедури.

Член 9

Отделяне на операторите на преносни системи

1. Когато операторът на преносната система е част от вертикално интегрирано предприятие, той следва да бъде независим поне по отношение на правната му форма, организацията и взимането на решения от други дейности, които не са свързани с преноса. Тези правила не следва да създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на преносната система от вертикално интегрираното предприятие.
2. За да се гарантира независимостта на оператора на преносната система, упомената в параграф 1, следва да се прилагат следните минимални критерии:
 - а) тези лица, които отговарят за управлението на оператора на преносната система, не могат да участват във фирмени структури на интегрираното предприятие за природен газ, които отговарят, пряко или непряко, за ежедневната работа по добива, разпределението и доставката на природен газ;
 - б) следва да се вземат необходимите мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на оператора на преносната система, се зачитат по начин, който гарантира, че те са способни да действат независимо;
 - в) операторът на преносната система следва да притежава ефективни права за вземане на решения, независими от интегрираното предприятие за природен газ, относно активите, които са необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата. Това не следва да пречи на съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството-майка по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирана непряко в съответствие с член 25, параграф 2, в неин филиал. В частност, дружеството-майка следва да има възможност да одобрява годишния финансов план, или еквивалентен инструмент, на оператора на преносната система и да поставя глобални ограничения върху размерите на заемния капитал в нейния филиал. На дружеството-майка не следва да е разрешено да дава инструкции нито по

отношение на ежедневната работа, нито по отношение на отделните решения относно изграждането или модернизирането на преносни газопроводи, които не надхвърлят обхвата на одобрения финансов план, или еквивалентен инструмент;

- г) операторът на преносната система следва да въведе програма за съблюдаване, която посочва мерките, които се вземат, за да се гарантира изключването на дискриминационно поведение и контрол на спазването ѝ. Програмата следва да посочи специфичните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Служителят или органът, който отговаря за контрола върху програмата за съблюдаване, следва да представя на регулаторните власти, упоменати в член 25, параграф 1, годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и докладът следва да бъде публикуван.

Член 10

Поверителност за операторите на преносни системи

1. Без да се нарушава член 16 или други законови задължения за разкриване на информация, всеки оператор на система за пренос, съхранение и/или LNG следва да запази поверителността на търговски чувствителната информация, получена при извършването на дейността си, и е длъжен да предотврати разкриването по дискриминационен начин на информацията относно собствената си дейност, която може да доведе до търговски предимства.
2. Операторите на преносни системи, в контекста на продажбите или покупките на природен газ от свързани предприятия, нямат право да злоупотребяват с търговски чувствителна информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

ГЛАВА IV

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ДОСТАВКА

Член 11

Определяне на оператори на разпределителни системи

Държавите-членки следва да посочат или да изискват от предприятия, които притежават или носят отговорност за разпределителни системи, да посочат, за срок определен от държавите-членки, съобразявайки се с ефективността и икономическия баланс, един или повече оператори на разпределителни системи и да гарантират, че тези оператори действат в съответствие с членове 12 до 14.

Член 12

Задачи на операторите на разпределителни системи

1. Всеки оператор на разпределителна система следва да експлоатира, поддържа и развива в пазарни условия сигурна, надеждна и ефективна система, като пази околната среда.
2. Независимо от случая, операторът на разпределителната система не следва да прави разлика между потребители на системата или групи потребители на системата, особено в полза на свързаните с него предприятия.
3. Всеки оператор на разпределителна система е длъжен да предоставя на операторите на други разпределителни системи и/или операторите на преносни системи и/или операторите на системи за LNG и/или операторите на системи за съхранение, достатъчно информация, за да се гарантира, че транспортът и съхранението на природен газ стават по начин, който е съвместим със сигурната и ефективна работа на взаимосвързаната система.
4. Всеки оператор на разпределителна система следва да осигурява на потребителите на системата информацията, която им е необходима за ефективен достъп до системата.
5. Когато операторите на разпределителни системи отговарят за балансиране на газоразпределителната система, приетите от тях правила за тази цел следва да бъдат обективни, прозрачни и недискриминационни, включително правилата за таксуване на потребителите на техните системи за енергиен дисбаланс. Условието, включително правилата и тарифите, за осигуряването на такива услуги от системните оператори следва да бъдат постановени съобразно методология, която е съвместима с член 25, параграф 2, по недискриминационен и отразяващ разходите начин, както и да бъдат публикувани.

Член 13

Отделяне на операторите на разпределителни системи

1. Когато операторът на разпределителната система е част от вертикално интегрирано предприятие, той следва да бъде независим поне по отношение на правната му форма, организацията и взимането на решения от други дейности, които не са свързани с разпределението. Тези правила не следва да създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на разпределителната мрежа от вертикално интегрираното предприятие.
2. В допълнение към изискванията в параграф 1, когато операторът на разпределителната система е част от вертикално интегрирано предприятие, той следва да бъде независим по отношение на организацията и взимането на решения от другите дейности, които не са свързани с разпределението. За да се постигне това, следва да се прилагат следните минимални критерии:
 - а) тези лица, които отговарят за управлението на оператора на разпределителната система, не могат да участват във фирмени структури на интегрираното предприятие за природен газ, които отговарят, пряко или непряко, за ежедневната работа по добива, преноса и доставката на природен газ;

- б) следва да се вземат необходимите мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на оператора на разпределителната система, се зачитат по начин, който гарантира, че те са способни да действат независимо;
- в) операторът на разпределителната система следва да притежава ефективни права за вземане на решения, независими от интегрираното предприятие за природен газ, относно активите, които са необходими за експлоатацията, поддръжката или развитието на мрежата. Това не следва да пречи на съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството-майка по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирана непряко в съответствие с член 25, параграф 2, в неин филиал. В частност, дружеството-майка следва да има възможност да одобрява годишния финансов план, или еквивалентен инструмент, на оператора на разпределителната система и да поставя глобални ограничения върху размерите на заемния капитал в нейния филиал. На дружеството-майка не следва да е разрешено да дава инструкции нито по отношение на ежедневната работа, нито по отношение на отделните решения относно изграждането или модернизирването на разпределителни газопроводи, които не надхвърлят обхвата на одобрения финансов план, или еквивалентен инструмент;
- г) операторът на разпределителната система следва да въведе програма за съблюдаване, която посочва мерките, които се вземат, за да се гарантира изключването на дискриминационно поведение и контрол на спазването ѝ. Програмата следва да посочи специфичните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Служителят или органът, който отговаря за контрола върху програмата за съблюдаване, следва да представя на регулаторните власти, упоменати в член 25, параграф 1, годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и докладът следва да бъде публикуван.

Държавите-членки могат да решат да не прилагат параграфи 1 и 2 за интегрирани предприятия за природен газ, които обслужват по-малко от 100 000 присъединени клиенти.

Член 14

Поверителност за операторите на разпределителни системи

1. Без да се нарушава член 16 или други законови задължения за разкриване на информация, всеки оператор на система за разпределение следва да запази поверителността на търговски чувствителната информация, получена при извършването на дейността си, и е длъжен да предотврати разкриването по дискриминационен начин на информацията относно собствената си дейност, която може да доведе до търговски предимства.
2. Операторите на разпределителни системи, в контекста на продажбите или покупките на природен газ от свързани предприятия, нямат право да

злоупотребяват с търговски чувствителна информация, получена от трети страни при осигуряването или договарянето на достъп до системата.

Член 15

Комбиниран оператор

Правилата, посочени в членове 9, параграф 1 и 13, параграф 1, не забраняват работата на комбиниран оператор за пренос, LNG, съхранение и разпределение, който е независим по отношение на правната си форма, организацията и вземането на решения от други дейности, които не са свързани със системните операции по преноса, LNG, съхранението и разпределението и който отговаря на изискванията, изложени в букви а) до г). Тези правила не следва да създават задължение за отделяне на собствеността върху активите на комбинираната система от вертикално интегрираното предприятие:

- а) тези лица, които отговарят за управлението на комбинирания системен оператор, не могат да участват във фирмени структури на интегрираното предприятие за природен газ, които отговарят, пряко или непряко, за ежедневната работа по добива и доставката на природен газ;
- б) следва да се вземат необходимите мерки, за да се гарантира, че професионалните интереси на лицата, които отговарят за управлението на комбинирания системен оператор, се зачитат по начин, който гарантира, че те са способни да действат независимо;
- в) комбинираният системен оператор следва да притежава ефективни права за вземане на решения, независими от интегрираното предприятие за природен газ, относно активите, които са необходими за експлоатацията, поддръжката, или развитието на мрежата. Това не следва да пречи на съществуването на подходящи координационни механизми, които да гарантират защитата на икономическите и управленско-надзорните права на дружеството-майка по отношение възвръщаемостта върху активите, регулирана непряко в съответствие с член 25, параграф 2, в неин филиал. В частност, дружеството-майка следва да има възможност да одобрява годишния финансов план, или еквивалентен инструмент, на комбинирания оператор и да поставя глобални ограничения върху размерите на заемния капитал в нейния филиал. На дружеството-майка не следва да е разрешено да дава инструкции нито по отношение на ежедневната работа, нито по отношение на отделните решения относно изграждането или модернизирването на преносни и разпределителни газопроводи, които не надхвърлят обхвата на одобрения финансов план, или еквивалентен инструмент;
- г) комбинираният системен оператор следва да въведе програма за съблюдаване, която посочва мерките, които се вземат, за да се гарантира изключването на дискриминационно поведение и контрол на спазването ѝ. Програмата следва да посочи специфичните задължения на служителите за изпълнението на тази цел. Служителят или органът, който отговаря за контрола върху програмата за съблюдаване, следва да предоставя на регулаторните власти, упоменати в

член 25, параграф 1 годишен доклад, в който са посочени взетите мерки, и докладът следва да бъде публикуван.

ГЛАВА V

РАЗДЕЛЯНЕ НА СЧЕТОВОДСТВОТО И ПРОЗРАЧНОСТ НА СМЕТКИТЕ

Член 16

Право на достъп до сметките

1. Държавите-членки или всеки компетентен орган, който те посочат, включително регулаторните власти, упоменати в член 25, параграф 1, и властите, отговорни за разрешаване на спорове, упоменати в член 20, параграф 3, доколкото е необходимо за осъществяване на тяхната дейност, имат право на достъп до счетоводните сметки на предприятията за природен газ, както е посочено в член 17.
2. Държавите-членки и всеки компетентен орган, който те посочат, включително регулаторните власти, упоменати в член 25, параграф 1, и властите, отговорни за разрешаване на спорове, са длъжни да запазят поверителността на търговски чувствителната информация. Държавите-членки могат да обезпечат разкриване на такава информация, ако това е нужно, за да могат компетентните власти да извършат дейността си.

Член 17

Разделяне на счетоводните сметки

1. Държавите-членки следва да предприемат необходимите стъпки да гарантират, че счетоводните сметки на предприятията за природен газ се водят според параграфи 2 до 5. В случай, че предприятията се възползват от дерогация от тази клауза на базата на член 28, параграфи 2 и 4, те следва поне да водят вътрешното си счетоводство съгласно този член.
2. Предприятията за природен газ, независимо от тяхната система на собственост или юридическа форма, изработват, предоставят за одит и публикуват годишните си отчети в съответствие с нормите от националното законодателство относно годишните счетоводни сметки на дружествата с ограничена отговорност, приети съгласно Четвъртата директива 78/660/ЕИО на Съвета от 25 юли 1978 г., основана на член 11, параграф 2, ж)^{*} от Договора върху годишните счетоводни отчети на някои видове дружества¹². Предприятията, които не са законово задължени да публикуват годишните си счетоводни отчети, съхраняват копие от тях на разположение на обществеността в централното си управление.

^{*} Наименованието на Директива 78/660/ЕИО е осъвременено, вземайки под внимание преномерацията на членовете на Договора за създаване на Европейската общност, в съответствие с член 12 от Договора от Амстердам; оригиналното позоваване е на член 54, параграф 3, ж).

¹² ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11. Директива последно изменена с Директива 2001/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 283, 27.10.2001 г., стр. 28).

3. Предприятията за природен газ във вътрешното си счетоводство следва да водят отделни сметки за всяка от дейностите си по пренос, разпределение, LNG и съхранение, както би се изисквало от тях, ако въпросните дейности се извършваха от отделни предприятия, с оглед на избягване на дискриминация, кръстосано субсидиране и изкривяване на конкуренцията. Те следва също така да водят сметки, които може да бъдат консолидирани, за други газови дейности, които не са свързани с пренос, разпределение, LNG и съхранение. До 1 юли 2007 г., те следва да водят отделни сметки за дейностите по доставка на привилегировани клиенти и дейностите по доставка на непривилегировани клиенти. Приходите от собствеността на преносната/разпределителната мрежа следва да бъдат посочвани в техните сметки. Там, където е удачно, те следва да водят консолидирани сметки за други не-газови дейности. Вътрешното счетоводство следва да включва баланс и отчет за приходите и разходите за всяка дейност.
4. Одитът, упоменат в параграф 2, следва, в частност, да провери дали се спазва задължението за избягване на дискриминация и кръстосано субсидиране, упоменато в параграф 3.
5. В своето вътрешно счетоводство предприятията ще уточнят правилата за разпределение на активи и пасиви, разходи и приходи, а така също и за амортизация, без нарушаване на национално приложимите счетоводни правила, които те спазват при изготвянето на отделните сметки по параграф 3. Тези вътрешни правила могат да се променят само в изключителни случаи. Такива промени следва да бъдат посочени и надлежно обосновани.
6. В годишните отчети се отбелязва всяка сделка с определен обем, осъществявана със свързани предприятия.

ГЛАВА VI

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДОСТЪПА ДО СИСТЕМАТА

Член 18

Достъп на трети страни

1. Държавите-членки следва да осигурят осъществяването на система за достъп на трети страни до преносната и разпределителната система и съоръженията за LNG, на базата на публикувани тарифи, които важат за всички привилегировани клиенти, включително предприятия–доставчици, и се прилагат обективно и без дискриминация между потребителите на системата. Държавите-членки следва да гарантират, че тези тарифи, или методологиите, които определят изчисляването им, са одобрени преди влизането им в сила от регулаторен орган, упоменат в член 25, параграф 1, и тези тарифи – и методологиите, когато се одобряват само методологии - са публикувани преди влизането им в сила.
2. Операторите на преносни системи, ако е нужно за целта на извършването на дейността им, включително във връзка с трансграничен пренос, следва да имат достъп до мрежата на други оператори на преносни системи.

3. Разпоредбите на настоящата директива не препятстват сключването на дългосрочни договори, доколкото те са съобразени с правилата за конкуренция на Общността.

Член 19

Достъп до хранилища

1. За организиране на достъп до хранилища и временно хранилище, когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата с цел доставка на клиентите, както и за организирането на достъп до спомагателните услуги, държавите-членки могат да изберат едната от двете или и двете процедури, описани в параграфи 3 и 4. Тези процедури следва да действат съгласно обективни, прозрачни и не-дискриминационни критерии.
2. Разпоредбите в параграф 1 не се прилагат за спомагателни услуги и временно съхранение, свързани със съоръжения за LNG и необходими за процеса на регазификация и последващата доставка към преносната система.
3. В случай на договорен достъп, държавите-членки вземат необходимите мерки, за да могат предприятията за природен газ и привилегированите клиенти вътре или извън територията, покрита от взаимосвързаната система, да договарят достъп до хранилища и временно хранилище, когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата, както и за организацията на достъп до други спомагателни услуги. Страните са задължени добросъвестно да договарят достъп до хранилища, временно хранилище и други спомагателни услуги.

Договорите за достъп до хранилища, временно хранилище и други спомагателни услуги ще бъдат договаряни със съответния оператор на система за съхранение или предприятията за природен газ. Държавите-членки ще изискват от операторите на системи за съхранение и предприятията за природен газ да публикуват основните си търговски условия за използването на хранилища, временно хранилище и други спомагателни услуги в рамките на първите шест месеца след прилагането на настоящата директива и веднъж годишно през всяка следваща година.

4. В случай на регулиран достъп, държавите-членки ще вземат необходимите мерки, за да предоставят на предприятията за природен газ и привилегированите клиенти вътре или извън територията, покрита от взаимосвързаната система, право на достъп до хранилища, временно хранилище и други спомагателни услуги, на базата на публикувани тарифи и/или други условия и задължения за използването на тези хранилища и временно хранилище, когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата, както и за организацията на достъп до други спомагателни услуги. Правото на достъп за привилегировани клиенти може да бъде дадено, като им се предостави възможност да сключат договори за доставка с конкурентни предприятия за природен газ, различни от собственика и/или оператора на системата или свързано предприятие.

Достъп до добивни тръбопроводни мрежи

1. Държавите-членки следва да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че предприятията за природен газ и привилегированите клиенти, където и да се намират, могат да получат достъп до добивни тръбопроводни мрежи, включително съоръжения, доставящи технически услуги свързани с такъв достъп, в съответствие с този член, освен частите от такива мрежи и съоръжения, които се използват за местни добивни операции на площадката на поле, където се добива газ. За мерките следва да бъде уведомена Комисията в съответствие с разпоредбите на член 33.
2. Достъпът, упоменат в параграф 1, се осигурява по начин, определен от държавата-членка съгласно съответните правни инструменти. Държавите-членки следват целите за честен и открит достъп, постигайки конкурентен газов пазар и избягвайки всякаква злоупотреба с господстващо положение, като взимат под внимание сигурността и редовността на доставките, капацитета, който е или по разумен начин може да стане наличен, и защитата на околната среда. Следното може да бъде взето под внимание:
 - а) необходимостта да се откаже достъп когато има несъвместимост на техническите спецификации, която не може да бъде преодоляна по разумен начин;
 - б) необходимостта да се избегнат трудности, които не могат да бъдат преодоляни по разумен начин и биха могли да причинят вреда на ефективния текущ и планиран бъдещ добив на въглеводороди, включително такъв от полета с маргинална икономическа жизнеспособност;
 - в) необходимостта да се зачитат надлежно обоснованите разумни нужди на собственика или оператора на добивната тръбопроводна мрежа за транспортиране и преработка на газ и интересите на всички други потребители на добивната тръбопроводна мрежа или свързани преработващи или манипулационни съоръжения, които може да бъдат засегнати; и
 - г) необходимостта да прилагат своите закони и административни процедури, в съответствие със законодателството на Общността, за даването на разрешение за добив или разработване на находища.
3. Държавите-членки следва да осигурят наличието на процедури за разрешаване на спорове, включително орган, който е независим от страните и има достъп до цялата необходима информация, за да може споровете, свързани с достъпа до добивни тръбопроводни мрежи да бъдат разрешавани експедитивно, като се вземат под внимание критериите в параграф 2 и броя на страните, които може да вземат участие в договарянето на достъп до такива мрежи.
4. В случай на транс-гранични спорове, се прилагат процедурите за разрешаване на спорове на държавата-членка, която има юрисдикция над добивната

тръбопроводна мрежа, която отказва достъп. Когато, при транс-гранични спорове, повече от една държава-членка покриват въпросната мрежа, засегнатите държави-членки се консултират с оглед осигуряване последователното прилагане на разпоредбите на настоящата директива.

Член 21

Отказване на достъп

1. Предприятията за природен газ може да отказват достъп до системата на базата на липса на капацитет, или когато достъпът до системата би могъл да им попречи да изпълняват задълженията към обществото, упоменати в член 3, параграф 2, които са им възложени, или на базата на сериозни икономически и финансови трудности с договори взимане-или-плащане, отчитайки критериите и процедурите, изложени в член 27 и алтернативата, избрана от държавата-членка според параграф 1 от този член. Следва да бъдат дадени надлежно обосновани причини за такъв отказ.
2. Държавите-членки може да вземат необходимите мерки, за да гарантират, че предприятията за природен газ, които отказват достъп до системата на базата на липса на капацитет или липса на връзка, ще направят необходимите подобрения доколкото това е икономически целесъобразно или когато потенциален клиент има желание да заплати за това. В случаите когато държавите-членки прилагат член 4, параграф 4, държавите-членки ще вземат такива мерки.

Член 22

Нова инфраструктура

1. Главната нова газова инфраструктура, напр. междусистемни връзки на държавите-членки, съоръжения за LNG и съхранение, може, по молба, да бъдат освободени от разпоредбите в членове 18, 19, 20 и член 25, параграфи 2, 3 и 4 при следните условия:
 - а) инвестицията следва да поощрява конкуренцията в газовите доставки и да повишава сигурността на доставките;
 - б) нивото на риска, свързан с инвестицията, е такова, че инвестицията не би била направена ако не се предостави освобождаване;
 - в) инфраструктурата следва да е собственост на физическо или юридическо лице, което е отделено, поне по отношение на правната му форма, от системните оператори, в чиито системи ще се изгражда тази инфраструктура;
 - г) събират се такси от потребителите на тази инфраструктура;
 - д) освобождаването не е във вреда на конкуренцията или на ефективното функциониране на вътрешния газов пазар, или на ефективното функциониране на регулираната система, към която се присъединява инфраструктурата.

2. Параграф 1 се прилага и за значително увеличаване на капацитета на съществуващи инфраструктури и за модификации на такива инфраструктури, които дават възможност за развитието на нови източници на газови доставки.
 3. а) Регулаторният орган, упоменат в член 25, може, за всеки отделен случай, да вземе решение за освобождаването, упоменато в параграфи 1 и 2. Държавите-членки, обаче, може да изискват регулаторните власти да внесат, за формално одобрение, в съответния орган в държавата-членка своите становища върху молбата за освобождаване. Това становище следва да се публикува заедно с решението.
 - б) (i) Освобождаването може да обхваща изцяло или частично съответно новата инфраструктура, значително разширената съществуваща инфраструктура, или модификацията на съществуваща инфраструктура.
 - (ii) При вземането на решение за освобождаване, за всеки отделен случай, следва да се разгледа необходимостта от налагане на условия относно продължителността на освобождаването и не-дискриминационния достъп до междусистемната връзка.
 - (iii) При вземането на решение за условията в тази подточка, следва да се обърне особено внимание на продължителността на договорите, допълнителния капацитет, който ще бъде построен, или модификацията на съществуващия капацитет, времевия хоризонт на проекта и националните обстоятелства.
 - в) При предоставянето на освобождаване съответният орган може да вземе решение за правилата и механизмите за управление и разпределяне на капацитета, доколкото това не пречи на изпълнението на дългосрочните договори.
 - г) Решението за освобождаване, включително всякакви условия, упоменати в буква б), следва да бъде надлежно обосновано с разумни доводи и публикувано.
 - д) В случаите на междусистемна връзка, всяко решение за освобождаване следва да бъде взето след консултации с другата държава-членка или засегнатите регулаторни власти.
4. Компетентният орган следва, без закъснение, да уведоми Комисията за решението за освобождаване, заедно с цялата информация във връзка с решението. Тази информация може да бъде предоставена на Комисията в обобщена форма, която да даде на Комисията възможност да достигне до добре обосновано решение.

В частност, информацията следва да съдържа:

- а) подробно изложени причините, на базата на които регулаторният орган, или държавата-членка, е предоставил освобождаването, включително финансовата информация, обосноваваща необходимостта от освобождаването;

- б) предприятия анализ на влиянието върху конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния газов пазар в резултат от предоставянето на освобождаване;
- в) причините за периода от време и дела на общия капацитет на въпросната газова инфраструктура, за която се предоставя освобождаване;
- г) в случай че освобождаването е свързано с междусистемна връзка, резултата от консултациите със засегнатата държава-членка, или регулаторните власти;
- д) приноса на инфраструктурата за диверсификация на доставките на газ.

В рамките на два месеца след получаването на уведомлението, Комисията може да помоли съответния регулаторен орган или държава-членка да поправи или оттегли решението за предоставяне на освобождаване. Двумесечният период може да бъде удължен с един месец когато се търси допълнителна информация от Комисията.

Ако съответният регулаторен орган или държава-членка не се съобрази с молбата в рамките на четири-седмичен период, ще бъде взето окончателно решение в съответствие с процедурата, упомената в член 30, параграф 2.

Комисията запазва поверителността на търговски чувствителната информация.

Член 23

Отваряне на пазара и реципрочност

1. Държавите-членки следва да гарантират, че привилегированите клиенти са:
 - а) до 1 юли 2004 г., привилегированите клиенти според член 18 на Директива 98/30/ЕО. Държавите-членки следва да публикуват до 31 януари всяка година критериите да определяне на тези привилегировани клиенти;
 - б) от 1 юли 2004 г. най-късно, всички клиенти за не-битови нужди;
 - в) от 1 юли 2007 г. най-късно, всички клиенти.
2. За да се избегне дисбаланс при отварянето на пазарите на газ:
 - а) договори за доставка с привилегирован клиент в системата на друга държава-членка няма да бъдат забранени, ако клиентът се смята за привилегирован и в двете системи;
 - б) в случаи, когато сделките, описани в точка а), са отказани поради това, че клиентът е привилегирован само в една от двете системи, Комисията може да задължи страната, отказала сделката, като вземе предвид ситуацията на пазара и

общия интерес, да извърши доставката на газ по молба на една от държавите-членки на двете системи

Член 24

Преки връзки

1. Държавите-членки следва да вземат всички необходими мерки, за да дадат възможност:
 - а) предприятията за природен газ, регистрирани на тяхната територия, да доставят газ на привилегировани клиенти чрез пряка връзка;
 - б) всички привилегировани клиенти на тяхната територия да получават газ чрез пряка връзка от предприятия за природен газ.
2. В случаи, когато се изисква разрешение (напр. лицензия, разрешение, концесия, съгласие или одобрение) за изграждането или експлоатацията на преки връзки, държавите-членки или посочени от тях компетентни органи излагат критериите за даване на разрешения за построяването или експлоатацията на преки връзки на тяхна територия. Тези критерии следва да бъдат обективни, прозрачни и недискриминационни.
3. Държавите-членки могат да направят даването на разрешение за построяването на пряка връзка зависимо или от отказа за достъп до системата на базата на член 21, или от откриването на процедура за разрешаване на спор по член 25.

Член 25

Регулаторни власти

1. Държавите-членки следва да определят един или повече компетентни органи за регулаторни власти. Тези власти следва да бъдат изцяло независим от интересите на газовата индустрия. Те следва, чрез прилагането на настоящия член, да отговарят поне за осигуряване липса на дискриминация, ефективна конкуренция и ефективно функциониране на пазара, посредством наблюдение в частност на следното:
 - а) правилата за управление и разпределение на капацитетите за взаимовръзки, съгласувано с регулаторния орган или власти на тези държави-членки, с които има такива взаимовръзки;
 - б) всякакви механизми за справяне с претоварване на капацитетите в националната газова система;
 - в) времето, което е нужно на операторите на преносни и разпределителни системи, за да направят присъединявания и ремонти;
 - г) публикуването на подходяща информация от операторите на преносни

и разпределителни системи относно междусистемни връзки, използване на мрежата и разпределение на капацитети на заинтересувани страни, като се вземе предвид нуждата необобщената информация да се третира като поверителна от търговски характер;

- д) ефективното разделяне на сметки, упоменато в член 17, за да се гарантира, че няма кръстосано субсидиране между дейностите по пренос, разпределение, съхранение, LNG и доставка на природен газ;
- е) условията за достъп до хранилища, временно хранилище и други спомагателни услуги, както е описано в член 19;
- ж) степента, до която операторите на системи за пренос и разпределение изпълняват своите задачи в съответствие с членове 8 и 12;
- з) нивото на прозрачност и конкуренция.

Властите, образувани съгласно този член, следва да публикуват годишен доклад за резултата от мониторинговите им дейности, упоменати в букви а) до ж).

2. Регулаторните власти следва да отговарят за фиксирането, или одобрението преди влизането им в сила поне на методологиите, които се използват за изчисляването или постановяването на условията за:

- а) присъединяване и достъп до национални мрежи, включително тарифи за пренос и разпределение. Тези тарифи, или методологии, следва да позволяват да се направят необходимите инвестиции в мрежите по начин, който позволява тези инвестиции да обезпечат жизнеспособността на мрежите;
- б) осигуряване на балансиращи услуги.

3. Независимо от параграф 2, държавите-членки може да предвидят регулаторните власти да представят, за официално решение, на съответния орган в държавата-членка тарифите или поне методологиите, упоменати в този параграф, както и промените в параграф 4. Съответният орган, в такъв случай, има право или да одобри или да отхвърли проекто-решението, представено от регулаторния орган.

Тези тарифи или методологиите или промените им следва да се публикуват заедно с решението за формално одобрение. Всяко официално отхвърляне на проекто-решение следва също да бъде публикувано, включително мотивите за него.

4. Регулаторните власти следва да имат власт да изискват от операторите на системи за пренос, LNG и разпределение, ако е необходимо, да променят условията, включително тарифите и методологиите, упоменати в параграфи 1, 2 и 3, за да се гарантира, че те са разумни и приложени по не-дискриминационен начин.
5. Всяка страна, която има оплакване срещу оператор на система за пренос, LNG или разпределение относно въпросите, упоменати в параграфи 1, 2 и 4 и в член 19, може да отнесе оплакването си към регулаторния орган, който действайки като

орган за разрешаване на спорове, следва да издаде решение в срок от два месеца след получаване на оплакването. Този период може да бъде удължен с два месеца, ако регулаторните власти се нуждаят от допълнителна информация. Този период може да се удължи със съгласието на внеслия оплакването. Такова решение има обвързваща сила ако и докато не е отменено при обжалване.

6. Всяка страна, която има оплакване срещу оператор на система за пренос, LNG или разпределение относно въпросите, упоменати в параграфи 1, 2 и 4 и в член 19, може да отнесе оплакването си към регулаторния орган, който действайки като орган за разрешаване на спорове, следва да издаде решение в срок от два месеца след получаване на оплакването. Този период може да бъде удължен с два месеца, ако регулаторните власти се нуждаят от допълнителна информация. Този период може да се удължи със съгласието на внеслия оплакването. Такова решение има обвързваща сила ако и докато не е отменено при обжалване.
7. Държавите-членки следва да вземат мерки, за да гарантират, че регулаторните власти могат да изпълняват задълженията си, упоменати в параграфи от 1 до 5 по ефективен и бърз начин.
8. Държавите-членки са длъжни да създадат подходящи и ефективни механизми за регулиране, контрол и прозрачност, за да се избегне злоупотреба с господстващо положение, особено във вреда на потребителите, и всякакво враждебно поведение. Тези механизми следва да вземат предвид разпоредбите на Договора, и по-точно на член 82 от него.
9. Държавите-членки следва да гарантират, че ще бъдат взети съответни мерки, включително административни действия или съдебно преследване съгласно националните им закони, срещу физически или юридически лица, които са отговорни за неспазването на правилата за поверителност, наложени от настоящата директива.
10. В случай на трансгранични спорове, разрешаващ регулаторен орган ще бъде регулаторният орган, който има юрисдикция по отношение на системния оператор, който отказва използването на или достъпа до системата.
11. Оплакванията, упоменати в параграфи 5 и 6, няма да накърнят упражняването на правото на обжалване според законите на Общността и националното законодателство.
12. Националните регулаторни власти допринасят за развитието на вътрешния пазар и на често състезание като сътрудничат помежду си и с Комисията по прозрачен начин.

ГЛАВА VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 26

Предпазни мерки

1. В случай на внезапна криза на енергийния пазар, или когато са заплашени физическата безопасност или сигурността на хора, апаратура или инсталации, или целостта на системата, държава-членка може временно да вземе необходимите предпазни мерки.
2. Тези мерки следва да причиняват възможно най-малко смущение на функционирането на вътрешния пазар и не следва да се по-широки по обхват, отколкото е строго необходимо за отстраняването на внезапно възникналите трудности.
5. Засегнатата държава-членка следва незабавно да извести за тези мерки другите държави-членки и Комисията, която може да реши, че засегнатата държава-членка следва да промени или премахне тези мерки, дотолкова доколкото те нарушават конкуренцията и влияят негативно върху търговията по начин, който е в разрез с общите интереси.

Член 27

Дерогации във връзка със задължения „вземане-или-плащане”

1. Ако предприятие за природен газ срещне или прецени, че би срещнало сериозни икономически и финансови затруднения поради задълженията си от типа „взимане-или-плащане”, поети в един или повече договори за закупуване на газ, то може да изпрати молба за временна дерогация от член 18 на съответната държава-членка или на определения компетентен орган. По избор на държавите-членки молбите се представят за всеки отделен случай преди или след отказа за достъп до системата. Държавите-членки могат също да предоставят на предприятието за природен газ избор дали да представи молба преди или след отказ за достъп до системата. Когато предприятие за природен газ е отказало достъп, молбата следва да бъде представена без забавяне. Молбите следва да бъдат придружени от цялата свързана информация за природата и обхвата на проблема и за положените от страна на предприятието за природен газ усилия за решаването на проблема.

Ако няма разумни алтернативни решения, и като се вземат предвид разпоредбите на параграф 3, държавата-членка или упълномощеният компетентен орган могат да решат да дадат разрешение за дерогация.

2. Държавата-членка или упълномощеният компетентен орган следва да уведоми Комисията незабавно за решението си да даде разрешение за дерогация, заедно с цялата необходима информация, свързвана с дерогацията. Тази информация може да бъде представена на Комисията в обобщена форма, за да се даде възможност на Комисията да вземе добре обосновано решение. В срок от осем седмици след получаване на уведомлението, Комисията може да поиска от държавата-членка или упълномощения компетентен орган да поправи или оттегли решението за даване на разрешение за дерогация.

Ако държавата-членка или упълномощеният компетентен орган не се съобрази с това изискване в рамките на четири седмици, се взема крайно решение в кратки срокове съгласно процедурата, упомената в член 30, параграф 2.

Комисията е длъжна да запази поверителността на търговски чувствителната информация.

3. При взимането на решения за дерогациите, упоменати в параграф 1, държавата-членка, или определеният компетентен орган, и Комисията вземат предвид, по-специално, следните критерии:
- а) целта да се постигне конкурентен газов пазар;
 - б) необходимостта да се изпълняват задълженията към обществото и да се обезпечи сигурността на доставките;
 - в) позицията на предприятието за природен газ на газовия пазар и фактическото положение на конкуренцията на този пазар;
 - г) сериозността на икономическите и финансови трудности, срещани от предприятия за природен газ и предприятия за пренос или привилегировани клиенти;
 - д) датите на подписване и условията на въпросния договор или договори, включително степента, до която те позволяват пазарни промени;
 - е) положените усилия за намиране на решение на проблема;
 - ж) степента, до която при поемането на въпросните задължения „взимане-или-плащане” предприятието е могло разумно да предвиди, като вземе предвид разпоредбите на настоящата директива, че има вероятност да възникнат сериозни трудности;
 - з) нивото на свързаност на системата с други системи и степента на взаимодействие на тези системи;
 - и) евентуалните ефекти от предоставянето на дерогация върху точното прилагане на настоящата директива по отношение на гладкото функциониране на вътрешния пазар на природен газ.

Решението по молба за дерогация във връзка с договори „взимане-или-плащане”, сключени преди влизането в сила на настоящата директива, не следва да доведе до ситуация, при която е невъзможно да се намерят икономически жизнеспособни алтернативни изходи. Във всички случаи няма да се счита, че съществуват сериозни трудности тогава когато продажбите на природен газ не са паднали под нивото на минималните гарантирани количества, съдържащи се в договори за закупуване на газ „взимане-или-плащане”, или дотолкова доколкото съответният договор взимане-или-плащане за закупуване на газ може да бъде пригоден, или предприятието за природен газ може да намери алтернативни изходи.

4. Предприятията за природен газ, които не са получили право на дерогация по параграф 1, не могат да отказват или да продължават да отказват достъп до системата поради задължения взимане-или-плащане, поети по договор за закупуване на газ. Държавите-членки следва да осигурят спазването на съответните разпоредби на глава VI - членове 18 до 25.
5. Всяка дерогация, предоставена по горните разпоредби, следва да бъде надлежно обоснована. Комисията публикува решението в *Официален вестник на Европейския съюз*.
6. В срок от пет години от влизането в сила на настоящата директива, Комисията предоставя доклад, съдържащ преглед на опита от приложението на този член, за да могат Европейският парламент и Съветът навреме да обмислят нуждата от промени в него.

Член 28

Възникващи и изолирани пазари

1. Държавите-членки, които не са директно свързани с взаимосвързаната система на никоя друга държава-членка и имат само един основен външен доставчик, могат да не спазват членове 4, 9, 23 и/или 24 от настоящата директива. Предприятие за доставка, което има пазарен дял над 75 %, се смята за основен доставчик. Дерогацията автоматично изтича от момента, когато поне едно от тези условия вече не е в сила. Всяка подобна дерогация следва да бъде докладвана на Комисията.
2. Държава-членка, която се квалифицира като възникващ пазар, която поради прилагането на настоящата директива би срещнала значителни проблеми, може да не спазва членове 4, 7 и член 8, параграф 1 и 2, членове 9, 11 и член 12, параграф 5, членове 13, 17, 18 и член 23, параграф 1 и/или член 24 от настоящата директива. Дерогацията автоматично изтича от момента, когато държавата-членка вече не се квалифицира като възникващ пазар. Всяка такава дерогация следва да бъде докладвана на Комисията.
3. На датата, когато изтече дерогацията, упомената в параграф 2, дефиницията на привилегировани клиенти следва да доведе до отваряне на пазара, което се равнява най-малко на 33% от общото годишно потребление на природен газ на националния газов пазар. Две години по-късно, ще се прилага член 23, параграф 1, буква б), а три години по-късно – член 23, параграф 1, буква в). До прилагането на член 23, параграф 1, буква б) държавата-членка, упомената в параграф 2, може да реши да не прилага член 18 по отношение на спомагателни услуги и временни хранилища за регазификационния процес и последващата доставка на природния газ към преносната система.
4. Когато прилагането на настоящата Директива би причинило значителни проблеми в ограничена географска зона на държава-членка, най-вече що се касае до развитието на преносната инфраструктура и основната разпределителна инфраструктура, и с оглед на насърчаването на инвестициите, държавата-членка може да подаде молба до Комисията за временна дерогация от член 4, член 7,

член 8, параграфи 1 и 2, член 9, член 11, член 12, параграф 5, член 13, член 17, член 18, член 23, параграф 1 и/или член 24 за развитие в тази зона.

5. Комисията може да даде дерогацията, упомената в параграф 4, отчитайки, в частност, следните критерии:

- необходимостта от инфраструктурни инвестиции, които няма да са икономически обосновани в конкурентна пазарна среда;
- нивото и перспективите за възвръщаемост на необходимите инвестиции;
- големината и зрелостта на газовата система във въпросната зона;
- перспективите за съответния газов пазар;
- географската площ и характеристиките на въпросната зона или регион, и социално-икономическите и демографските фактори.

а) За газова инфраструктура различна от разпределителна инфраструктура може да се дава дерогация само ако в тази зона не е създадена никаква инфраструктура, или такава е създадена преди по-малко от 10 години. Временната дерогация не може да надвишава 10 години от първата доставка на природен газ в зоната.

б) За разпределителна инфраструктура може да се дава дерогация за срок от време, който не може да надвишава 20 години за разпределителната инфраструктура от първата доставка на природен газ през споменатата система в зоната.

6. Люксембург може да се възползва от дерогация от членове 8, параграф 3 и член 9 за срок от пет години, считано от 1 юли 2004 г. Такава дерогация се преразглежда преди края на петгодишния период и всяко решение да се поднови дерогацията за още пет години се взема в съответствие с процедурата, упомената в член 30, параграф 2. За всяка такава дерогация се уведомява Комисията.

7. Комисията информира държавите-членки за молбите, подадени по параграф 4, преди да вземе решение в съответствие с параграф 5, като зачита поверителността. Това решение, както и дерогациите, упоменати в параграфи 1 и 2, се публикуват в *Официален вестник на Европейския съюз*.

8. Гърция може да не прилага членове 4, 11, 12, 13, 18, 23 и/или 24 от настоящата директива за географските зони и периодите от време, посочени в издадените лицензии преди 15 март 2002 г. и в съответствие с Директива 98/30/ЕС, за развитието и изключителната експлоатация на разпределителни мрежи в определени географски зони.

Член 29

Процедура за преразглеждане

В случай че докладът, упоменат в член 31, параграф 3, стигне до заключението, че при ефикасния начин на осъществяването на достъпа до мрежите в държава-членка се е достигнало до напълно ефикасен, не-дискриминационен и безпрепятствен достъп до мрежите, посредством което Комисията заключи, че определени задължения, наложени от настоящата директива на предприятията (включително тези по отношение на юридическото отделяне на операторите на преносни системи) не са пропорционални на преследваните цели, въпросната държава-членка може да поиска от Комисията да бъде освободена от въпросното изискване.

Молбата следва да бъде изпратена, незабавно, от държавата-членка до Комисията, заедно с цялата необходима информация, която да демонстрира, че достигнатото заключение в доклада върху гарантирания ефикасен достъп до мрежите ще се поддържа.

В рамките на три месеца от получаването на уведомлението, Комисията следва да приеме становище по отношение на молбата на съответната държава-членка, и, когато е целесъобразно, да внесе предложения в Европейския парламент и в Съвета за поправки в съответните разпоредби на директивата, или да осигури други подходящи средства. Комисията може да предложи, в предложенията за поправки на директивата, да се освободи съответната държава-членка от специфични изисквания, при положение че тази държава-членка изпълнява подходящи мерки с равен ефект.

Член 30

Комитет

1. Комисията се подпомага от Комитет.
2. Когато се правят препратки към този параграф, се прилагат членове 3 и 7 на Решение 1999/468/ЕО, имащи отношение към разпоредбите на член 8 от него.
3. Комитетът приема свои процедурни правила.

Член 31

Докладване

1. Комисията наблюдава и преглежда прилагането на настоящата директива, и представя доклад за цялостния напредък на Европейския парламент и Съвета преди края на първата година след влизането в сила на настоящата директива, а след това – всяка година. Докладът покрива поне следните въпроси:
 - а) натрупания опит и напредъка в създаването на напълно и изцяло действащ вътрешен пазар на природен газ и пречките, които остават в това отношение, включително аспекти на господство на пазара, концентрация на пазара, враждебно или анти-конкурентно поведение;

- б) предоставените дерогации по настоящата директива, включително изпълнението на дерогацията по член 13, параграф 2) с оглед на възможно преразглеждане на прага;
- в) степента, до която изискванията за разделяне и тарифиране, които се съдържат в настоящата директива, са постигнали успех в осигуряването на справедлив и недискриминационен достъп до газовата система на Общността и еквивалентни нива на конкуренция, както и икономическите, екологичните и социалните последици от отварянето на пазара на природен газ за клиентите;
- г) преглед на въпросите, свързани с нивата на капацитет на системите и сигурността на доставките на природен газ в Общността, и най-вече съществуващия и предвиждания баланс между търсене и предлагане, като се вземат предвид физическите капацитети за обмен между районите и развитието на хранилища (включително въпроса относно пропорционалността на регулирането на пазара в тази област);
- д) ще се обърне специално внимание на мерките, взети в държавите-членки за покриване на върховото потребление и за справяне с дефицита на един или повече доставчици;
- е) обща оценка на постигнатия напредък в двустранните отношения с трети страни, които добиват и изнасят или транспортират природен газ, включително напредъка в пазарното интегриране, търговията и достъпа до мрежите на тези трети страни;
- (ж) нуждата от възможни изисквания за хармонизиране, които не са свързани с разпоредбите на настоящата Директива.

Където е необходимо, този доклад може да включва препоръки и мерки за противодействие на господството на пазара и концентрацията на пазара.

2. На всеки две години докладът, упоменат в параграф 1, ще включва също така анализ на различните мерки, предприети от държавите-членки, за да изпълнят задълженията си към обществото, заедно с преглед на ефективността на тези мерки и по-точно ефектът им върху конкуренцията на пазара на природен газ. Където е необходимо, докладът може да включва препоръки за мерките, които да бъдат взети на национално ниво, за да се постигнат високи стандарти за обществени услуги, или мерки за предотвратяване на възбрана на пазара.
3. Комисията, не по-късно от 1 януари 2006 г., ще представи на Европейския парламент и Съвета подробен доклад, който очертава напредъка в създаването на вътрешен газов пазар. Докладът разглежда по-специално:
 - съществуването на недискриминационен достъп до мрежите;
 - ефикасно регулиране;

- развитието на инфраструктура за взаимни връзки, условията за транзит и положението със сигурността на доставките в Общността;
- степента, до която пълните ползи от отварянето на пазара се падат на малките предприятия и домакинствата, особено по отношение на стандартите за обществени услуги;
- степента, до която на практика пазарите са отворени за ефикасна конкуренция, включително аспекти на господстващо положение на пазара, доминиране на пазара и враждебно или анти-конкурентно поведение;
- степента, до която клиентите фактически променят доставчиците и предоговарят тарифите;
- движението на цените, включително цените за доставка, във връзка със степента на отваряне на пазарите;
- дали съществува ефективен и недискриминационен достъп на трети страни до газохранилища когато е технически и/или икономически необходимо за осигуряването на ефективен достъп до системата;
- натрупания опит при прилагането на директивата по отношение ефикасната независимост на системните оператори във вертикално интегрираните предприятия и дали са развити други мерки освен функционалната независимост и разделянето на счетоводните сметки, които имат ефект равностоеен на юридическото разделяне.

Когато е целесъобразно, Комисията предоставя предложения на Европейския парламент и на Съвета, по-специално за да гарантира високи стандарти за обществени услуги.

Когато е целесъобразно, Комисията представя предложения на Европейския парламент и на Съвета, по-специално за да осигури пълна и ефективна независимост на операторите на разпределителни системи преди 1 юли 2007 г. Когато е необходимо, тези предложения, в съответствие със законодателството за конкуренцията, следва също така да включват мерки за решаване на проблемите, свързани с господстващо положение на пазара, концентрация на пазара и враждебно и анти-конкурентно поведение.

Член 32

Отменяне

1. Директива 91/296/ЕИО се отменя, считано от 1 юли 2004 г., без накърняване на договорите, сключени в съответствие с член 3, параграф 1 от Директива 91/296/ЕИО, които продължават да бъдат валидни и да се изпълняват при условията на споменатата директива.
2. Директива 98/30/ЕО се отменя, считано от 1 юли 2004 г., без да се накърняват задълженията на държавите-членки относно крайните срокове за транспониране и

прилагане на споменатата директива. Препратките към отменената директива се тълкуват като препратки към настоящата директива и следва да се четат в съответствие с таблицата на съответствията в приложение Б.

Член 33

Изпълнение

1. Държавите-членки приемат законите, подзаконовите актове и административните разпоредби, необходими за привеждане на тяхното законодателство в съответствие с настоящата директива, не по-късно от 1 юли 2004 г. Те незабавно информират Комисията за това.
2. Държавите-членки може да отложат прилагането на член 13, параграф 1 до 1 юли 2007 г. Това не следва да накърнява изискванията, съдържащи се в член 13, параграф 2.
3. Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условиата и редът за позоваване се определят от държавите-членки.

Член 34

Влизане в сила

Настоящата Директива влиза в сила на двадесетия ден след датата на нейното официално публикуване в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 35

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел, 26 юни 2003 година.

За Европейския парламент,
Председател:
P. COX

За Съвета:
Председателят
A. TSOCHATZOPOULOS

ПРИЛОЖЕНИЕ А

Мерки за защита на потребителите

Без да се нарушават правилата на Общността за защита на потребителя, и най-вече Директиви 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹³ и Директива 93/13/ЕО на Съвета¹⁴, мерките, упоменати в член 3, следва да гарантират, че клиентите:

- а) имат право на договор със своя доставчик на газови услуги, който уточнява:
- самоличността и адреса на доставчика;
 - предлаганите услуги, предлаганите нива на качество на обслужването, както и времето за първоначално присъединяване;
 - ако се предлагат, видовете услуги по поддръжката, които се предлагат;
 - начините, по които може да се получи осъвременена информация за всички приложими тарифи и такси за поддръжката;
 - продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на услугите и на договора, съществуването на права за оттегляне;
 - уговорки за компенсации и връщане на пари, които важат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга; и
 - метода за стартиране на процедури за уреждане на спорове съгласно буква е).

Условията следва да бъдат честни и предварително известни. При всички случаи тази информация следва да бъде предоставена преди сключването или потвърждаването на договора. Когато договорите се сключват чрез посредници, горепосочената информация също се предоставя преди сключването на договора.

- б) са уведомени по подходящ начин за всяко намерение за промяна на договорните условия и са информирани за правото си да се оттеглят, когато бъдат уведомени. Доставчиците на услуги уведомяват абонатите си директно за всяко повишаване на цените, в подходящ срок не по-късно от един нормален период за съставяне на сметки след като повишението влезе в сила. Държавите-членки гарантират, че клиентите са свободни да се оттеглят от договора, ако не приемат новите условия, за които ги е уведомил доставчикът на газови услуги.
- в) получават прозрачна информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните условия, във връзка с достъпа и използването на газовите услуги.
- г) получават пълен избор на методи на плащане. Всякакви различия в условията се отразяват разходите на доставчика при различните системи за заплащане. Общите

¹³ ОВ L 144, 4.6.1997 г., стр. 19.

¹⁴ ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29.

условия следва да бъдат справедливи и прозрачни. Те следва да бъдат написани на ясен и разбираем език. Клиентите следва да бъдат защитени от нечестни и подвеждащи методи на продажба.

- д) няма да заплащат такси при смяна на доставчика.
 - е) ползват прозрачни, прости и нескъпи процедури за разрешаване на техните оплаквания. Тези процедури дават възможност споровете да се решават справедливо и в кратки срокове, и осигуряват, ако е основателно, система на възстановяване на суми и/или компенсации. Те следват, където е възможно, принципите, изложени в Препоръка 98/257/ЕО на Комисията¹⁵.
 - ж) свързани към газовата система са информирани за правата си да им се доставя, по приложимото национално законодателство, природен газ с определено качество на разумни цени.
-

¹⁵ ОВ L 115, 17.4.1998 г., стр. 31.

ПРИЛОЖЕНИЕ Б

Таблица на съответствията

Директива 98/30/ЕО	Настоящата Директива
член 1	член 1 Обхват
член 2	член 2 Дефиниции
член 3	член 3 Задължения към обществото и защита на потребителите
член 4	член 4 Процедура за оправомощаване
-	член 5 Наблюдение на сигурността на доставките
член 5	член 6 Технически правила
член 6	член 7 Определяне на оператори на преносни системи
член 7	член 8 Задачи на операторите на преносни системи
-	член 9 Отделяне на операторите на преносни системи
член 8	член 10 Поверителност за операторите на преносни системи
член 9 параграф 1	член 11 Определяне на оператори на разпределителни системи
член 10	член 12 Задачи на операторите на разпределителни системи
-	член 13 Отделяне на операторите на разпределителни системи
член 11	член 14 Поверителност за операторите на разпределителни системи
-	член 15 Комбиниран оператор
член 12	член 16 Право на достъп до сметките
член 13	Член 17 Разделяне на сметките
член 14-16	член 18 Достъп на трети страни
-	член 19 Достъп до хранилища
член 23	член 20 Достъп до добивни тръбопроводни мрежи
член 17	член 21 Отказване на достъп
-	член 22 Нова инфраструктура
членове 18 и 19	член 23 Отваряне на пазара и реципрочност
член 20	член 24 Преки връзки
членове 21, параграфи 2 -3 и 22	член 25 Регулаторни власти
член 24	член 26 Предпазни мерки
член 25	член 27 Дерогации във връзка със задължения „вземай-или-плащай”
член 26	член 28 Възникващи и изолирани пазари
-	член 29 Процедура за преразглеждане
-	член 30 Комитет

членове 27 и 28	член 31 Докладване
-	член 32 Отменяне
член 29	член 33 Изпълнение
член 30	член 34 Влизане в сила
член 31	член 35 Адресати
	ПРИЛОЖЕНИЕ А Мерки за защита на потребителите